

Succesvolle samenwerking begint met praten over beëindiging

Nieuwe vormen van samenwerken vragen ook om andere ondernemingsvormen. Een VOF, CV of toch een BV? Jeroen Boele van Alfa Accountants: "Bij familie praat je niet over de laatste euro's pachtvergoeding of de hoogste prijs voor de productierechten. Maar deze 'roze bril' moet je wel afzetten wanneer je met vreemden gaat samenwerken."

ing. Alice Booij

Geregeld komen mensen met hoofdpijn bij Jeroen Boele uit het kantoor. "Ze komen met een heleboel vragen, maar gaan vaak met minstens zoveel vragen naar huis. Daar moeten ze voor zichzelf eerst antwoorden op geven." Natuurlijk, wie enthousiast het samenwerkingspad inslaat denkt aan groter groeien, flexibeler met arbeid omgaan en zelfs meer winst. Maar hoe gaat het als één van de ondernemers overlijdt? "Ga je dan met de vrouw/man verder? En hoe ga je de zaken verdelen als je de samenwerking beëindigt?" Boele is fiscaal jurist bij Alfa Accountants en houdt zich bezig met samenwerkingsaktes, fiscale procedures, huwelijkse voorwaarden en testamenten. "Er is geen sector waarin zoveel wordt samengewerkt als de agrarische, maar je moet er wel voor zorgen dat je ook de moeilijke vragen stelt."

Samenwerken met derden

Het aantal samenwerkers in de agrarische sector groeit, weet Boele uit eigen ervaring. Waren het eerder vooral familierelaties die advies inwonen, "tegenwoordig merk ik regelmatig dat er samenwerkingsvormen tussen derden worden opgezet", aldus Boele, die een aantal netwerken binnen Netwerken in de Veehouderij adviseerde over hun krachtenbundeling. "Juist bij deze samenwerkingsvormen moet je de zaken nog beter bespreken en vastleggen dan wanneer er sprake is van familieverhoudingen." Het gaat Boele vooral om de duurzame samenwerkingsvormen met als doel grootschalig te werken door samenvoegen van bedrijven of gezamenlijk een volledig nieuwe onderneming starten. "Van de melkmaatschap ben ik geen voorstander. Dat is

een fiscale maatschap, de meeste willen niet eens samenwerken, alhoewel dat wel in juridische termen staat beschreven." Een gezamenlijke ondernemingsvorm kiezen kan op velerlei manieren. De Vennootschap onder Firma (VOF) is de meest voorkomende. "De maatschappen in ons land zijn feitelijk ook VOF's", licht Boele toe. "Een VOF is een maatschap met een naam, bijvoorbeeld Firma of maatschap Jansen of Koemelkerij." De partners zijn betrokken bij de dagelijkse gang van zaken en hoofdelijk aansprakelijk. Overigens krijgt deze ondernemingsvorm vanaf 2008 een andere naam (zie kader pagina 28). Van zeer grote winsten is in deze ondernemingsvorm geen sprake. Is dat toch het geval, dan is de BV (besloten vennootschap) als ondernemingsvorm te overwegen. "Dat levert een belastingvoordeel op omdat de vennootschapsbelasting tussen 20 en 25 procent ligt", noemt Boele. Hij waarschuwt er direct voor te makkelijk over te stappen naar een BV. "Vaak wordt vergeten dat de winst uit de BV later nog eens belast wordt met inkomstenbelasting. Bovendien is het voor bedrijven die een lage fiscale winst halen niet interessant. En in de landbouw zijn de winsten over het algemeen niet groot. Ik kom regelmatig boeren tegen die hun BV weer ontmantelen."

BV beschermt vermogen

Er zijn ook nog andere redenen om te kiezen voor een BV. Bijvoorbeeld wanneer de ondernemer een groot risico loopt. Stel dat het eigen bedrijf in Limburg ligt en in Friesland gaat de ondernemer een samenwerking aan. "Dan heb je geen grip op de dagelijkse gang van zaken." De partners in de BV zijn niet hoofdelijk aansprakelijk, hun persoonlijke vermogen is daar-

JEROEN BOELE

"Vijf tot tien jaar samenwerken is minimaal."

Foto: Alice Booij

mee beschermd. Door oprichting van meer BV's kunnen bijvoorbeeld gebouwen of land veilig gesteld worden bij een eventueel faillissement. "Maar wanneer komt een faillissement in landbouw voor?", kaatst Boele terug. Ook als bedrijven geen opvolger hebben, willen emigreren of over vier tot vijf jaar willen stoppen, is een BV het overwegen waard. Een andere bedrijfsvorm is de CV, de commanditaire vennootschap. Dat is eigenlijk een VOF waarbij er een mogelijkheid is dat stille vennoten, die niet bij de bedrijfsvoering betrokken

zijn, ook de aansprakelijkheid kunnen beperken. Zij zijn dan ook niet hoofdelijk aansprakelijk. Als het mis gaat met het bedrijf, zijn die stille vennoten hun bedrijfskapitaal kwijt, maar ander vermogen loopt geen risico. Deze vorm kan bijvoorbeeld toegepast worden bij familiebedrijven waarbij de grond ingebracht wordt door een stille vennoot. Boele plaatst nog wel een paar kanttekeningen. "Je kunt in deze gevallen ook kiezen voor een VOF, dan heb je ook wat te zeggen in je bedrijf. Of anders een BV om de aansprakelijkheid te beperken." >

OVR en CVR

Vanaf 1 januari 2008 zijn er nog twee nieuwe bedrijfsvormen mogelijk: de Openbare vennootschap met rechtspersoonlijkheid (OVR) en de commanditaire vennootschap met rechtspersoonlijkheid (CVR). De OVR en CVR zijn ondernemingsvormen die tussen de Openbare Vennootschap/CV en BV inzitten. "Het zijn geheel nieuwe ondernemingsvormen", licht Boele toe. "Het komt er kort gezegd op neer dat deze vormen interessant zijn als sprake is van omvangrijke onroerende zaken en er veel vennoten in het bedrijf zijn die ook regelmatig wisselen. Het is makkelijker de aandelen over te schrijven." Hij geeft een voorbeeld: bij een VOF met tien vennoten, moet bij overdracht 1/10 van quotum, vee, machines, alle kadastrale percelen, gebouwen etcetera bij de notaris geleverd worden. Bij een OVR wordt volstaan met notariële levering van het aandeel in het totale bedrijf." Boele denkt dat de OVR en CVR niet veel opgang zullen vinden in de landbouw. "Het komt niet zo vaak voor dat je met bijvoorbeeld 10 personen belegt in een agrarisch bedrijf."

Weg met 'roze bril'

Een samenwerkingsakte bevat meestal geen informatie over wie welke werkzaamheden verricht. "Daar komen de partners meestal wel uit", licht Boele toe. "De akte beschrijft wel wie welke bevoegdheden heeft. Bovendien wordt er bij de opstelling van een samenwerkingsakte met derden veel meer aandacht besteed aan andere zaken", licht Boele toe. Wat wordt er ingebracht en hoe is de verdeling van het resultaat. "Bij familie gaat het uiteindelijk om een overname en vaak zijn de ouders allang blij dat er een opvolger is. Dan praat je niet over de laatste euro pachtvergoeding of de hoogste prijs voor de productierechten." Maar deze 'roze bril' moet je wel afzetten wanneer je met vreemden gaat samenwerken. "Het is dan normaal met zakelijke prijzen te werken. Het maakt mij niet uit wat de uitkomst is", geeft Boele aan. "Maar praat er wel over en ga na of de gewenste uitkomst economisch haalbaar is."

Nog zo'n onderwerp is de duur van de samenwerking. "Vijf tot tien jaar is minimaal." Extra investeringen, een nieuwe locatie, het zijn veranderingen die financieel niet na twee jaar over te nemen zijn door een overblijvende partner. "Het kan altijd misgaan, maar het streven moet zijn een duurzame samenwerking te vormen." Waar Boele het samenwerkingsgesprek echter mee begint, is de vraag hoe de partners uit elkaar denken te gaan. "Ik begin altijd bij het einde van de samenwerking om te kijken hoe we gaan beginnen." Stel dat het bedrijf persoonlijk door de deelnemers wordt geëxploiteerd en dat

Einde maatschap en VOF per 1 januari 2008

De maatschap en de VOF als ondernemingsvormen bestaan waarschijnlijk officieel vanaf 1 januari 2008 niet meer. Vanaf die tijd is het een Stille Vennootschap of een Openbare Vennootschap, waarbij deze laatste OV de VOF zal vervangen. In de agrarische sector zijn de meeste samenwerkingsverbanden vanaf 2008 dan ook Openbare Vennootschappen. Het betekent dus hoofdelijke aansprakelijkheid en inschrijving in het handelsregister van de Kamer van Koophandel. "Het is niet nodig bestaande maatschaps- en firmacontracten aan te passen", licht Boele toe. Wel vindt hij inschrijving in het handelsregister een aanrader. "Vanaf volgend jaar kennen we dus zes verschillende samenwerkingsvormen. De stille vennootschap, de OV, de CV, de BV, de OVR en de CVR."

Foto: Alice Booij

die moet worden gesplitst bij het uit elkaar gaan. Dan zou een VOF of een CV de juiste rechtsvorm zijn. "Als de persoonlijke betrokkenheid van de deelnemers bij het bedrijf gering is en risicospreiding gewenst, komt de BV in beeld. "Juridisch kan er veel, maar de samenwerkers moeten zelf hun richting aangeven." En wat is de rol van de adviseur? Vaak zijn er meer adviseurs betrokken bij dit proces. Boele adviseert dat zij de koppen bij elkaar steken om op één lijn te komen. "Het liefst zonder dat de ondernemers erbij zijn. Spreek een gezamenlijke visie af, wordt het eens over de overlappende zaken en ga elkaar niet de vloeiën afvangen, dat is niet in het belang van de ondernemers."